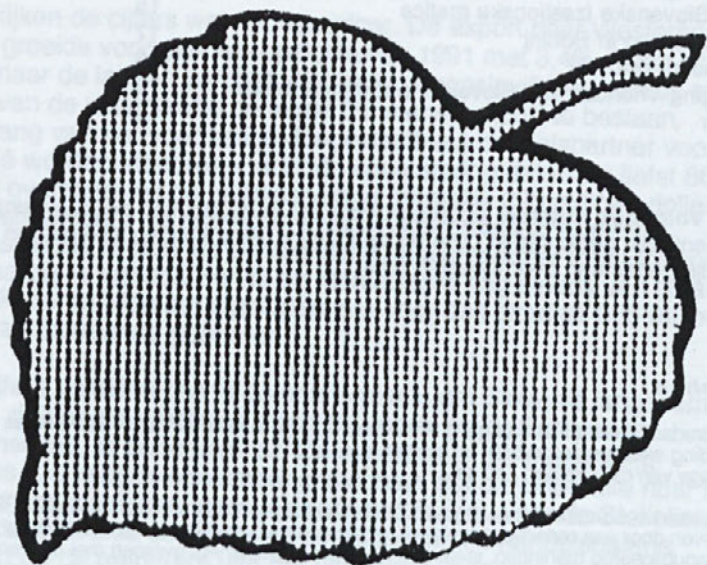

VERENIGING VRIENDEN VAN SLOVENIË
Združenje Prijateljev Slovenije

Lipa

Indien onbestelbaar

Retour aan:

De Gaarde 278

2542 CP Den Haag

(ISSN 0928-8376)

Inhoud

Inhoudsopgave en Colophon	2
Van de voorzitter	3
Kennismaking met Slovenië	5
TOMOS 30 jaar in Nederland	7
Hulp aan creches	9
Pomoc otroškim vrtcem	10
A N W B artikel	11
Waarom LIPA verlaat?	14
Adres Ambassade van Slovenië	14
Astronomisch zomerkamp	14
Computergebruikers	15
Vabilo Slovenske izseljenske matice	16
Paasgebruiken in Bohinj	17
Velikonocni prazniki	18
Vereniging Vrienden van Slovenië: wat u moet weten!	19
Bestuur	19

In het volgende nummer publiceert *Gabrijel Berlic* (lid van het Sloveense parlement) zijn gedichten in LIPA en de Vlaming *Willy Kuijpers* (Senator in België) geeft zijn gedachten over Slovenië prijs.

Colophon

De eindredactie van LIPA (jaargang 2, nummer 2) was in handen van F. van Krevel. De verzending werd verzorgd door H. Hoops.
De oplage van dit nummer: 140 ex.

LIPA is een tweemaandelijks uitgave van de Vereniging Vrienden van Slovenië. LIPA wordt uitgegeven door een redactiecommissie, onder verantwoordelijkheid van het bestuur. De in LIPA gepubliceerde meningen, stemmen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van het bestuur. Artikelen uit LIPA kunnen slechts overgenomen worden met bronvermelding.

Kopij voor het volgende nummer gelieve voor 15 juni 1993 te verzenden aan het secretariaat van de vereniging.

LIPA is te bestellen door 3 gulden per exemplaar over te maken op girorekening 6318199 ten name van de Vereniging Vrienden van Slovenië te Voorschoten o.v.v. LIPA+nummer.
Leden ontvangen LIPA gratis. Aanmelding als lid geschiedt bij de secretaris.

Secretariaat (tevens ledenadministratie)
De Gaarde 278
2542 CP Den Haag
070-3677242 (na 18 uur)

Van de voorzitter

Onlangs publiceerde het Sloveense Bureau voor de Statistiek de exportcijfers over het jaar 1992. Uit deze cijfers blijkt, dat de export in 1992 naar Westerse landen is toegenomen, terwijl de export naar Oosteuropese landen inclusief de landen van het voormalig Joegoslavië afnam.

De waarde van de Sloveense export bedroeg 5.614 miljoen dollar en de import van Slovenië had een waarde van 5.273 miljoen dollar. Het overschot op de handelsbalans was daarmee op 341 miljoen dollar gekomen. Een bevredigend resultaat.

We bekijken de cijfers wat nauwkeuriger. De export naar Westerse landen groeide vorig jaar ten opzichte van 1991 met 3,4%. Toch blijkt de export naar de landen van het voormalig Joegoslavië nog steeds zo'n 25,5% van de waarde van de totale Sloveense export te beslaan. Het belang van het voormalige Joegoslavië als handelspartner voor Slovenië wordt onderstreept door de constatering dat maar liefst 86% van het overschot op de handelsbalans (namelijk 293 miljoen dollar) wordt gerealiseerd op diezelfde vroeger Joegoslavische markt. Na Duitsland is Kroatië de belangrijkste handelspartner van Slovenië. Merkwaardig is dat ook Servië en Montenegro nog steeds van belang zijn: zij importeerden het afgelopen jaar voor een slordige 385 miljoen dollar aan Sloveense goederen.

Deze cijfers vertellen ons in de eerste plaats dat Slovenië langzaam bezig is zich op de Westerse markten, vooral op de Europese Gemeenschap, te concentreren. De export naar die markt stijgt enigszins. De tweede constatering is echter, dat die oriëntatie naar het westen maar moeizaam gaat. Volgens het Bureau voor de Statistiek wijst het feit dat Slovenië 86% van het overschot op de handelsbalans realiseert op de markt(en) van het voormalig Joegoslavië, terwijl slechts 25,5% van de export op die markten wordt afgezet, op een zwakke concurrentiepositie van het Sloveense bedrijfsleven op de Westerse markt.

Als klein land is Slovenië, net als Nederland, aangewezen op gunstige exportmogelijkheden. We zagen dat, ondanks de toenemende export naar het Westen, er nog steeds een belangrijke binding bestaat met de afzetmarkten in het Oosten, met name in het voormalig Joegoslavië. De vraag is of dit wel zo ongunstig is.

De president van de Oost-Europabank Jacques Attali zei onlangs na een bezoek aan Slovenië in een interview aan het Brusselse dagblad *Le Soir*,

dat Slovenië gerangschikt kan worden naast Hongarije, de Tsjechische Republiek en Polen. Slovenië heeft naar zijn mening een goed geschoold management, hoog ontwikkelde export-ervaring en is geo-economisch van belang voor Europa. Slovenië zou deze mogelijkheden meer moeten uitbuiten en een brugfunctie gaan vervullen tussen Oost en West, aldus Attali, wiens bank Slovenië onlangs een lening verstrekke ter hoogte van 225 miljoen ECU.

Dat deze woorden van Attali ook in Slovenië zijn gehoord, bewees de Sloveense minister van financiën Gaspari. Deze gaf onlangs een interview aan het Servische weekblad Vreme, waarin hij voorspelde dat Slovenië zal terugkeren op de Servische markt, wanneer normale basisvoorwaarden voor economische verkeer zullen zijn geschapen.

Frank van Krevel

Vrije en Feestdagen in Slovenië

1 en 2 januari	Nieuwjaar
8 februari	Preseren Dag (herdenking van het overlijden van de grote dichter France Preseren op 8 februari 1849. Op deze dag staan de literaire en andere culturele prestaties van het Sloveense volk centraal)
27 april	Dag van het Verzet (1941)
1 en 2 mei	Dag van de Arbeid
25 juni	Dag van de Onafhankelijkheid (1991)
15 augustus	Maria-ten-Hemel-Opneming
31 oktober	Dag van de Reformatie
1 november	Allerheiligen
25 december	Kerstmis
26 december	Herdenking van de Volksraadpleging (1990)

Zamenjava osebnihih dokumentov

Slovensko notranje in zunanje ministrstvo pozivata slovenske drzavljanke, naj cim prej zamenjajo jugoslovanske osebne dokumente, ki veljajo do 25. junija letos, za nove slovenske osebne dokumente. Ministrstvu v obvestilu opozarjata da z jugoslovanskimi potnimi listi prestop drzavne meje po 25. juniju ne bo vec mogoc, prav tako pa bo isti dan potekla veljavnost tudi vozniskim in prometnim dovoljenjem, registrskim tablicam ter drugim prometnim potrdilom.

Dokumente zamenjujejo občinski upravni organi za notranje zadeve, potne liste po tudi slovenska diplomatsko-konzularna predstavništva. Drzavljan RS lahko zamenjajo tudi osebne izkaznice, natisnjene na novih obrazcih s simboli drzave Slovenije, ceprav ministrstvu sporocata, da bodo povsem nove osebne izkaznice izdelane nekoliko kasneje.

Kennismaking met Slovenië (deel 1)

Over een inktzwarte nacht, adelaars en zaska

Het is de zomer van 1989. Vrienden, die een huis bezitten in de buurt van Bohinj, hebben me uitgenodigd een deel van de grote vakantie bij hen door te brengen. Een reis naar een land, waarvan ik de taal niet spreek, de gewoonten niet ken, kortom: voor een fervente Italiëganger als ik ben, betekent dit een tocht naar een avontuurlijke en onbekende verte.

De reis verloopt niet bepaald vlot en hoopgevend. Nog nooit heb ik zoveel buitenlandse wegenwachters op vluchtstroken zien prutsen aan mijn auto, die toch echt pas zijn grote beurt heeft gehad. Tot overmaat van ramp bedenk ik me in de buurt van de Oostenrijkse grens dat mijn kentekenpapieren nog thuis op de salontafel liggen. Paniek slaat toe. Kom ik dan de Sloveense grens wel over?

Vanwege al het oponthoud bereik ik een dag te laat 's avond om half tien de grens bij Ratece. Het schemert al behoorlijk. Ik besluit dat "afleiden" de beste tactiek is. Ik houd dus mijn pas plus groene kaart buiten het raampje, hoop dat men verder niet vraagt naar autopapieren en zeg vrouwelijk-vals in keurig Engels: "Ik ben bijna waar ik zijn moet. Kunt U me zeggen hoe ver het nog is naar Bohinj?". Helaas, het is de Italiaanse douane en de man heeft geen idee. Vijftig meter verderop pas ik dezelfde truc toe en ik krijg uiterst vriendelijk een mondelinge routebeschrijving -die ik natuurlijk al ken- en een stempel in mijn paspoort. Bij het wisselkantoor dat om deze tijd gelukkig nog open is, haal ik pas echt opgelucht adem en de nodige dinars. Ik heb het gevoel dat het avontuur nu pas echt begint.

In een rustig tempo -ik ken immers de weg niet- kom ik via Kranjska Gora en Jesenice in Bled. Hier lopen ondanks het late uur nog veel vakantiegangers verrukkelijk te flaneren langs het meer. Ik zie de schitterend verlichte kerk en de burcht en ik weet zeker dat ik hier snel terug moet komen. Het is intussen aardedonker als ik om half twaalf 's nachts een uitgestorven Bohinj binnenrijd. Ik zoek naar verkeersborden, maar ik kan ze niet vinden en ik heb een stevig vermoeden dat ik verdwaald ben. Op een kruispunt staan drie jongens met brommers aan wie ik de weg vraag. Ik zie ze denken: "Een buitenlandse hier, om deze tijd, die moet gek zijn". Maar ik houd koppig vol. Ik moet een stukje terug richting Bled en dan linksaf een bergweg op. En wonder boven wonder vind ik, ondanks mijn spreekwoordelijke onhandigheid, het dorpje Jereka. Vanaf nu kan ik vertrouwen op de tekening die mijn vrienden gemaakt hebben en als alles klopt moet ik moeiteloos hun huis kunnen vinden.

De nacht is verlaten en pikzwart, maar op een of andere manier

boezemt me dat geen angst in. Evenmin doet dat de macadamweg die bij de kazerne begint en zo smal is dat je geen tegenligger zou kunnen passeren. En van de afgrond ernaast heb ik gelukkig nu geen weet. De weg zit vol kuilen en sleuven en in het licht van de koplampen zie ik ontelbaar veel kleine dieren voor de auto wegschieten. Het kan geen kwaad, want ik rijd in z'n een. Iedere vijftig meter stap ik uit om te voet te inspecteren waar de weg mij heen leidt. Verder dan een paar honderd meter kan het niet meer zijn. Dan zie ik ineens een teken van leven: naast de weg staat een auto met Nederlands kenteken geparkeerd. Ik parkeer ernaast. Er loeit in de buurt een koe en in herinner me van de verhalen dat er vlakbij het huis van mijn vrienden een boerderij is. Ik pak mijn zaklantaarn en ga op onderzoek uit. Ik voel me net een inbreker en dat nota bene in een wildvreemd land. Ik steek een enorm groot grasland over en vind de boerderij waar in het donker duidelijk de stemmen van twee vrouwen te horen zijn, maar ze hebben kennelijk meer angst dan ik en doen haastig hun buitendeur dicht bij het naderend schijnsel van mijn zaklamp.

Even verderop doemt een brane op. Hoera, die herinner ik me van foto's. Ik vind de trap naar het terras voor het huis van mijn vrienden. Hert kan niet missen, hier moet het zijn. In het raamkozijn staan Nederlandse gezelschapsspelletjes en een pak Nederlandse zakdoekjes. En zo kwam het dat ik, tot ieders verbazing, om half twee 's nachts op de deur klopte. Het water en de slivovitsen liet ik me prima smaken en om drie uur vielen we moe maar tevreden in slaap.

De volgende ochtend is niemand vroeg op. Nu pas zie ik iets van de omgeving: een stralend blauwe lucht, bergen, veel groen, en bovenal zon. Wat is een grotere luxe dan ontbijten in de open lucht, op een terras onder een eeuwenoude bergiep met een adelaarspaartje dat hoog boven je in de lucht cirkelt. Wat gaat er dan boven een boterham met zaska in de zon. Ik heb het gevoel dat ik even aan Slovenië snuffel en dat het hier best uit te houden is. Maar dat hoeft ik U niet te vertellen, U kent dat gevoel.

Marlien Muuse

Kennismaking met Slovenië (deel 2). Over snelle gymbies, Preseren en een aubade, in het volgende nummer van LIPA.

TOMOS 30 jaar in Nederland

"Made in Slovenia" is in Nederland nog land geen verkoopargument. Toch zijn heel wat Nederlanders hun eerste deelname aan het gemotoriseerd verkeer begonnen op een onvervalst Sloveens produkt: de Tomos-brommer. Welke dertiger en veertiger kent niet die ranke brommertjes met dat buikige tankje en die hoge "Easy Rider"-sturen.

Dat type brommer is er niet meer, maar de kans is groot dat diezelfde dertiger en veertiger voor hun kinderen opnieuw een Tomos-brommer kopen. Want helmplicht en recessie ten spijt, komen uit de fabriekshal van Tomos in het bosrijke Veluwe Epe nog altijd bromfietsen. En dat al dertig jaar lang.

Aankankelijk kwamen ze kant-en-klaar vanuit Koper per trein waarvoor dan bij aankomst het complete personeel naar het station toog om een handje toe te steken bij het uitladen. Sinds 1965 komen ze echter in onderdelen want sindsdien wordt de Tomos-brommer in Nederland geassembleerd.

Twee jaar daarvoor ging Tomos met een Nederlandse firma de eerste Nederlands-Joegoslavische joint-venture aan. Sinds 1982 is Tomos Nederland het eerste en enige Nederlandse bedrijf volledig (100% dochter) in Sloveense handen.

Alleen treedt het bedrijf met die Sloveense identiteit nog niet naar buiten. "De dealers weten het. We verbergen onze afkomst ook niet. Maar we promoten 't ook niet", aldus Tomos-directeur Bojan Praprotnik.

Om de vanuit Epe in Nederland en België over zo'n 300 dealers afgezette maar ook naar Israël, Japan, Duitsland, Zuid-Amerika en Australië verscheepte brommers zit dan ook een sticker met de tekst "Made in Holland".

Toch gaat het volgens Praprotnik allesbehalve slecht met Tomos. Met de invoering van de helmplicht is de verkoop van bromfietsen in Nederland weliswaar met meer dan de helft van 200.000 naar beneden de 100.000 teruggelopen.

In die teruglopende markt weet Tomos zich echter heel behoorlijk overeind te houden. Het afgelopen jaar heeft Tomos z'n marktaandeel in Nederland in zowel de klasse van de 25 als de 40 km versies weten te verbeteren ten koste van concurrenten als Honda, Vespa (Piaggio) en Puch.

In de klasse van de 40 km versie is Tomos nu tweede na Piaggio met een marktaandeel van 14,8% (over 1992) en in de 25 km versie 13,7%. Met de automaten doet Tomos het relatief nog beter (40 km = 21,8% en 25 km = 26,9%). Sinds Sparta met de productie van de Spartamed is gestopt, is Tomos Nederland zelfs de enige resterende Nederlandse producent van bromfietsen.

Tijdens een rondleiding door de fabriek met directeur Praprotnik komen we technisch directeur Henk Buijter tegen die de laatste hand legt aan een Tomos-model voor de Duitse markt. "We kunnen de drukte nauwelijks aan", aldus Buijter. Met 38 mannen en vrouwen aan personeel waarvan 20 in de productie, kan Tomos in Epe momenteel 55 bromfietsen van de band laten lopen. Dat gebeurt aan de hand van onderdelen waarvan de basis wekelijks per Jumbo-vrachtwagen uit Koper wordt aangevoerd.

Voor de rest komen de onderdelen echter voor een groot deel uit andere landen. Epe fungeert bovendien als centrale inkoop voor onderdelen voor de hoofdvestiging Koper. De vrachtwagen die voor Epe de frames aanvoert, gaat terug met de onderdelen voor de bromfietsen die in Koper worden gemaakt voor

de Italiaanse, Hongaarse en Turkse markt.

Die centrale inkoop van onderdelen verloopt via de vestiging Epe omdat een Nederlands bedrijf op dit moment aanzienlijk kredietwaardiger is als welk ander Sloveens bedrijf dan ook. Toch wordt ook Tomos-Nederland door de Nederlandse banken behoorlijk onder druk gezet. Met de onafhankelijkheid van Slovenië zijn de kredietmogelijkheden tot de helft beperkt.

Bojan Praprotnik moet dan ook voortdurend bewijzen dat zijn bedrijf gezond is en het geïnvesteerde kapitaal waard is en het geleende geld veilig is. In het bedrijf zelf legt Praprotnik de nadruk op de flexibiliteit: snel kunnen inspelen op de wens van de klant.

Want met de verschillende exportmarkten lopen de wensen ten aanzien van de uitvoering vaak sterk uiteen. Bovendien zijn er steeds vaker groot-inkopers van bedrijven die hun materiaal graag in de huiskleur zien gespoten.

Niet zonder enige trots laat Praprotnik dan ook de eigen spuitery zien. Elk frame uit Koper kan daarin in elke gewenste firma- of modekleur worden gespoten. Tomos-Nederland is hiervoor niet afhankelijk van de moeder-firma.

Brommers zijn echter niet de enige troef van Tomos Nederland. Op het achterterrein en elders in de loods staan showmodellen van de Elan-roei-speed- en zeilboten al dan niet met de bekende Tomos-buitenboordmotoren, naast de brommers de tweede grote troef van Tomos.

Bojan Praprotnik, algemeen directeur sinds 1989, ziet het als een uitdaging om ook het laatste, modernste en duurste Tomos-produkt van Tomos, de Colibri tot een succes te maken. De Colibri is een door de Italiaan Giugiaro ontworpen brommer van katalysator.

Een brommer met alle kwaliteit die je kunt wensen en nog milieuvriendelijk ook. Alleen de prijs is niet vriendelijk genoeg en daarom verkoopt-ie niet zoals Tomos-directeur Praprotnik zich graag zou wensen.

Hij heeft zijn hoop nu gevestigd op de bereidwilligheid van de Nederlandse overheid om naar het voorbeeld van de auto's ook een subsidieregeling in te stellen voor katalysatoren voor bromfietsen.

In Oostenrijk en Zwitserland is een katalysator voor een brommer inmiddels verplicht en verkoopt de Colibri wel goed. Alleen in Nederland is men nog niet zo ver. Maar als de katalysator alsnog verplicht wordt is Tomos van de partij.

Voor het onderhouden van het contact met de 300 dealers in Nederland heeft Tomos Nederland drie vertegenwoordigers in dienst. In dat contact met de markt gaat het vooral om vertrouwen.

Dat betreft dan met name de betrouwbaarheid van de Tomos-motoren. Volgens Praprotnik gaat het de laatste drie, vier jaar goed met de nieuwe motor van Tomos en zijn er navenant minder klachten.

Tomos Nederland heeft dan ook weinig last van garantiegevallen waarbij ondeugdelijke brommers terug naar de producent komen. Onderdelen zijn echter alle op hun beurt aan vervanging toe. Het magazijn van Tomos garandeert levering van tienduizend onderdelen door heel Nederland binnen 24 uur.

Antoon Oosting

Hulp aan creches

Vanuit Slovenië kregen we een, aan onze vereniging gerichte, officiële hulpaanvraag voor speelgoed van de volgende 3 chreches:

1. Krajevna Organizacija Marežice
2. Vzgojno Varstveni Zavod Smedela Delavna enota Ankaran
3. Vzgojno Varstveni Zavod Portoroz

In deze creches worden kinderen in de leeftijd van 2 - 7 jaar opgevangen. De creches zijn 6 dagen per week gedurende 11 uur per dag geopend.

Ruimte en kader zijn aanwezig. De financiële middelen zijn slechts toereikend voor de meest noodzakelijke dingen (zoals papier, kleurpotloden en lijm). Voor speelgoed zijn echter geen financiële middelen beschikbaar, terwijl het voor de ontwikkeling van het kind heel belangrijk is.

De hulpaanvraag betreft het volgende speelgoed:

- allerlei soorten ballen
- speelgoed om buiten te spelen, schepjes harkjes, kruiwagentjes, vrachtauto's
- verkeersspeelgoed
- houten speelgoed
- gezelschapsspelen
- speelgoedmuziekinstrumenten
- knuffels, pluche beesten/poppen
- autootjes
- telefoontjes
- duplolego en legosysteem
- constructiespeelgoed
- poppen, poppenwagens en poppenbedjes
- kookspeelgoed
- speelgoed om kappertje, winkeltje en doktertje te spelen
- puzzles

Het speelgoed moet wel in goede staat zijn. Heeft u geen speelgoed, maar wilt u wel meedoen aan deze actie, dan kunt u een bijdrage storten op de girorekening van de vereniging vrienden van Slovenië, 6318199 o.v.v. "Speelgoedactie".

Verdere inlichtingen kunt u verkrijgen bij het secretariaat 070-3677242 (na 18 uur).

Pomoc otroskim vrtcem

Na Združenje prijateljev Slovenije so prisle 3 prosnje iz naslednjih otroških vrtcev v Sloveniji:

1. Krajevna organizacija Marezige
2. Vzgojno varstveni zavod Smedela Delavna enota Ankaran
3. Vzgojno varstveni zavod Portoroz

V teh vrtcih so otroci od 2 - 7 leta. Vrtci so odprti 11 ur na dan, vključno ob sobotah.

Prostor in kader imamo. Denar, ki ga dobimo, potrebujemo za najosnovnejše potrebscine (barvice, papir, lepilo). Za nakup igrac nam primanjkuje sredstev; igrace so zelo pomembne za razvoj otrok. Prosimo vas ce nam lahko pomagata pri nabiranju naslednjih igrac:

- razlicne zoge
- igrace za igro na prostem: lopatke, grabljice, vecja vozila, zamokolnice
- promptna sredstva
- igrace s crkami in stevilkami
- lesene igrace
- druzabne igre
- glasbeni instrumenti
- zivali iz plisa
- avtomobilcki
- telefoncki
- lego kocke duplo in lego sistem
- razlicni konstruktorji
- puncke, posteljice in vozicki
- kuhalniki in posodice
- igrace: frizer, trznica, zdravnik
- puzzles

Prosimo da so igrace v dobrem stanju. Clane, ki nimajo in bi radi pomagali je giroracun odprt Zdruzenja prijateljev Slovenije 6318199 z naslovom "Speelgoedactie".

Podrobnejse informacije dobite pri sekretarijatu, 070-3677242 (po 28 uri).

Upravni odbor Zdruzenja prijateljev Slovenije

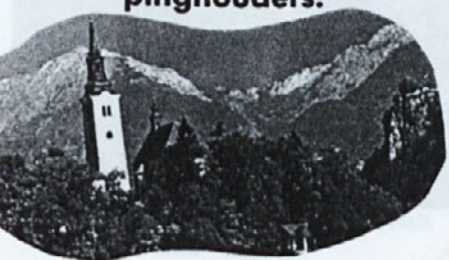
TOERIST MIJDT SLOVENIË

TEKST: R. STIGTER
FOTO'S: JOCO ŽNIDARŠIČ

Tot wanhoop van bedrijfsleven

"Slovenië? Daar wordt toch nog steeds geschoten, zitten de grenzen op slot en is de halve bevolking opgesloten in kampen?" Deze mening over Slovenië voert de boventoon bij menig Nederlander, ook al is het land al twee jaar geheel onafhankelijk en veilig. Maar door de oorlog in het oostelijk deel van voormalig Joegoslavië en de eenzijdige aandacht die de media daaraan geeft, blijven de toeristen weg, tot wanhoop van de hoteliers en campinghouders.

Vanuit alle Sloveense windstreken wordt reikhalzend uitgekeken naar vakantiegangers uit het westen. Maar deze groep blijft achter bij de belangstelling uit Oostenrijk en Italië. In het bijzonder de Duitsers en Nederlanders stellen zich terughoudend op hoewel zij in 1989 het grootste deel uitmaakten van het totaal aantal buitenlandse toeristen op campings en in hotels. Particuliere recreatie-ondernemers en toeristenorganisaties benadrukken met folders, brochures en meer persoonlijke boodschappen dat het land veilig is om zo de toerist weer terug te halen. Zo heeft Mirjeta Wizowisek, eigenares van camping Šobec in Lesce, al haar Nederlandse en Duitse gasten die al eens op haar camping hebben overnacht, een persoonlijke brief gestuurd met daarin de oproep of ze alsje blijft weer eens langs wilden komen. "Het is bij ons absoluut veilig", vertelt ze, "en ik begrijp niet waarom onze Hollandse gasten wegblijven. Er is hier slechts twee dagen gevochten en dan nog alleen maar aan de grens. Dat is inmiddels twee jaar geleden! Nu woedt de oorlog een paar honderd kilometer verderop en vormt absoluut geen bedreiging voor ons land".

Ambassadeur

De Sloveense ambassadeur in Brussel verklaart de 'angst' van toeristen door gebrek aan informatie. "Vooral in de Benelux en Duitsland ontbreekt het aan betrouwbare informatie. Veel mensen denken dat Slovenië in een hoog risico gebied ligt, wat pertinent niet waar is. De laatste oorlogshandelingen dateren van anderhalf jaar geleden. Inmiddels is de economie hersteld, de democratie ingevoerd en trekt het aantal toeristen langzaam weer aan. Alleen is dat aantal nog lang niet op dezelfde hoogte als in 1989." Om de toeristen van dienst te zijn, opent de ambassade begin mei een informatie-afdeling voor toeristen. Tevens heeft de Sloveense regering een honorair consul aangesteld in Den Haag om de belangen van het land onder de aandacht van de Nederlandse politiek te brengen.

Vrienden van Slovenië

De Vereniging Vrienden van Slovenië is een landelijke club die tot doel heeft de samenwerking tussen Nederland en Slovenië bevorderen zowel op cultureel als maatschappelijk gebied. Volgens penningmeester Hoops wordt Slovenië ten onrechte over één kam geschoren met de andere deelrepublieken van het voormalig Joegoslavië, die nog midden in een gruwelijk strijdtoneel zitten. "De media negeren het land vrijwel helemaal. Het blijkt dat slechts een handjevol reisbureaus iets in huis heeft over het nieuwe vakantieland, het land dat economisch het snelste groeit van alle landen in Europa." Voorzitter Krevel tenslotte: "Het is zaak nu zo veel mogelijk promotie te maken voor Slovenië. Een goede manier daarvoor is mensen die er zijn geweest hun verhaal te laten doen. Nog beter is om naar Slovenië toe te gaan en jezelf te overtuigen". ▲

"Slovenië al twee jaar veilig"

Bang voor het oprukkend nationalisme van deelrepubliek Servië, riep Slovenië op 25 juni 1991 de onafhankelijkheid uit. Daarop volgde een relatief 'zachte' oorlog tegen de Serviërs, die zich met name bij de grensposten afspeelde. De strijd duurde tien dagen. Het federale leger trok zich terug en berustte daarmee in de Sloveense autonomie. Achteraf gezien, kunnen we stellen dat de oorlog niet meer dan een twist is geweest op economische gronden, de slachtoffers ten spijt. Slovenië, van oudsher het rijkste gebied van Joegoslavië en sterk Europees georiënteerd, kent weinig etnische minderheden (91% is Sloveens), terwijl de Servische agressie zich juist hierop richtte. Toen de Tiendaagse Oorlog teneinde liep, kon het land zich volledig gaan wijden aan de nieuw verworven taak: zelfbestuur. Het parlement zetelt in de hoofdstad Ljubljana. Inmiddels is Slovenië erkend door vrijwel de gehele westerse wereld, is de bijna twee jaar oude republiek toegetreden tot de Verenigde Naties en het Internationaal Monetair Fonds en bereidt het zich stilaan voor op het EG-Lidmaatschap. De economie bloeit als nooit tevoren, alleen weet niet iedereen dat.

NS weer met de autoslaap- trein naar Ljubljana

door
HARRY MULLER

UTRECHT, zaterdag
Na een onderbreking van een jaar laten de Nederlandse Spoorwegen met ingang van volgende week voor het eerst weer een autoslaaptrein rijden naar de stad Ljubljana in de nieuwe republiek Slovenië. Dit voormalige deel van Joegoslavië, grenzend aan Oostenrijk, was in de zomer van 1991 slechts tien dagen betrokken bij de oorlog en werd daarna als zelfstandig land erkend.

Een woordvoerder van de spoorwegen: „De situatie in Slovenië is nu al bijna twee jaar volkomen rustig. Enig risico voor onze reizigers is er niet, want anders zouden we Ljubljana niet in ons programma opgenomen hebben. Ook bij het ministerie van Buitenlandse Zaken heeft men geen bezwaar dat Nederlanders met vakantie naar Slovenië gaan.”

uit de telegraaf van
22 mei 1993.

Enthousiast

In Slovenië zelf is het nieuws over de autoslaaptrein enthousiast ontvangen.

Janez Repansek van het Sloveense ministerie van Toerisme: „Toeristen hoeven niet bang te zijn om met vakantie naar ons land te gaan. Steeds meer overheden en reisorganisaties zien dat in. Nu al krijgen we veel toeristen uit buur-

■ De autoslaaptrein voor het eerst weer naar Slovenië.

landen als Italië en Oostenrijk. De autoslaaptrein naar Ljubljana helpt ons, dat ook toeristen uit landen wat verder weg Slovenië weer als vakantie-land gaan ontdekken.”

De trein naar Slovenië, de Karawanken Express, is genoemd naar het gebergte tussen Oostenrijk en Slovenië. In het voorjaar van 1991 kwam de Karawanken-tunnel gereed met een lengte van bijna acht kilometer. Deze toltunnel tussen de Oostenrijkse stad Villach en het Sloveense Jesenice bekort de reistijd voor automobilisten met ruim een uur.

Waarom LIPA verlaat?

Op de algemene ledenvergadering van 24 april 1993 te Nieuwegein besprak het bestuur met de leden de positieve en minder positieve ontwikkelingen in de vereniging in de afgelopen periode. Over deze zaken zullen wij u uitvoerig berichten in de volgende LIPA. De negatieve zaken komen reeds nu kort aan bod: er heerst een tekort aan menskracht in onze vereniging! Zowel op bestuursvlak, bij de organisatie van activiteiten en in het redactionele werk van LIPA wordt het werk door een (te) klein aantal leden verricht. LIPA kampt met onderbezetting. Hierdoor is de verschijning van deze aflevering verlaat. Vanaf deze plaats excuses voor de verlate verschijning en tevens een oproep voor engagement!

Adres Ambassade van Slovenie

Het adres is per 5 mei 1993 gewijzigd.

Marnixlaan 30

B-1000 Brussel

telefoon: 09.32.2.5124466

telefax: 09.32.2.5120997

Astronomisch Zomerkamp

De Astronomische Vereniging Javornik organiseert van 6 tot en met 16 augustus in Javornik een zomerkamp voor jongeren, die geïnteresseerd zijn in sterrenkunde. Deelnemers komen uit Slovenie en andere Europese landen. De kosten worden extreem laag gehouden. Voor meer informatie kun u terecht bij: Niko Stritof, Kusarjeva 7, 61113 Ljubljana. Telefoon 09.38.61.341003. Aanmeldingen gelieve zo spoedig mogelijk, liefst tot aanvang juli.

Computergebruikers

Velen van u beschikken over een Personal Computer (PC) en werken met Wordperfect (WP). Wellicht vraagt u zich af (zoals ik dat heb gedaan) hoe op de PC de specifieke Sloveense tekens zoals "ž" of "č" gevormd worden.

Genoemde tekens kunt u in WP (5.0 en verder) oproepen door de functie "combinatie van tekens" te gebruiken. Deze wordt geactiveerd door de toets CONTROL ingedrukt te houden en de toets van de letter "V" in te drukken. Als u beide loslaat krijgt u linksonder in uw scherm een vraag "Toets=". Hierna dient u de volgende codes in te toetsen, die u bevestigt met ENTER:

Letter	Toets
grote Č	1,98
kleine č	1,99
grote Š	1,176
kleine š	1,177
grote Ž	1,206
kleine ž	1,207

Deze en vel andere tekens kunt u vinden in het WP-bestand CHARMAP.TST en CHARACTER.DOC.

Geen van deze tekens kunt u echter zien op uw scherm. Als u wilt kunt u ze bekijken via de functie "voorbeeld op scherm". Deze is op te roepen met de Shift F7, optie 6.

Het is echter wel zo dat uw printer in staat moet zijn om deze tekens te printen. Om te zien wat uw printer kan, kunt u het bestand CHARMAP.TST uitprinten. Naar mijn weten kunnen alle inkt-jet en laser printers het wel; matrix-printers echter niet (hiervan ben ik niet helemaal zeker!).

Voor het falen van deze "operatie" kan ook het lettertype de "schuld" krijgen. Als uw printer wel "rare" tekens print, dan moet u het proberen met een ander lettertype. Met de cursor gaat u naar het begin van de tekst. Daarna kunt u het lettertype oproepen met CTRL. F8 en dan optie 4 "Basislettertype". Op uw scherm krijgt u een overzicht van lettertypes. Met de cursor gaat u staan op een ander lettertype (bijvoorbeeld Courier 10 pitch) en u bevestigt deze keuze met optie 1 "selecteer".

Veel plezier ermee! En als alles goed gaat, kunt u bovenstaande commando's en codes onderbrengen bij een makro.

Stanislav Blažič

Vabilo Slovenske izseljenske matice

Prisrčno vas vabimo, da se letos - ko boste na obisku v Sloveniji - udeležite naslednjih prireditev, ki jih prereja Slovenska izseljenska matica skupaj z nekaterimi drugimi kulturnimi, umetniškimi in znanstvenimi inštitucijami.

Junij

V juniju bo gostovala v Sloveniji folklorna skupina *Nagelj* iz Toronta, Kanada. Nastopili bodo v Slovenski bistrici, Dragatušu ter še nekaterih drugih krajih, zlasti pa vas vabimo da si ogledate njihov nastop na Srečanju v moji deželi, ki bo v soboto 3. julija v Dolenjskih toplicah.

Mlade izseljence še posebej vabimo, da se s svojimi diskusijskimi prispevki udeležijo okrogle mize *Mladi in izseljenstvo*, ki bo v Cankarjevem domu v Ljubljani. Osnovna tema pogovora bo vključevanje mladih v društveno življenje med našimi izseljenci.

Julij

Osrednja prireditev Srečanje v moji deželi za naše izseljence, ki pa se je bodo prav gotovo udeležili tudi mnogi sorodniki in prijatelji izseljencev iz domovine, bo v soboto, 3. julija, na jasi v Delonjskih toplicah. Mimo bogoslužja bo na sporedu bogat kulturni program, v katerem bodo sodelovali tudi oktet *Deseti brat* iz Ljubljane, *Nonet rog* iz Kočevja, oktet slovenske župnije iz Berlina, *Delavska godba*, iz Trbovelj, Folklorna skupina *Nagelj* iz Toronta in še razni drugi umetniki.

Mladinski pevski zbor *Circle 2* iz Clevelanda prispe v Slovenijo 27. julija in ostane tu do 10. avgusta. med drugim bo zbor nastopil v Ilirski bistrici in v Kopru.

28. julija pripotuje v Slovenijo narodnozabavni orkester *Vadnali*, ki bo gostoval v raznih krajih (dogovori za gostovanje so v teku).

Slovenska izseljenska matica vabi vse umetnike-izseljence, ki se žele udeležiti slikarske kolonije v okviru Srečanje v moji deželi, da pošlejo svoje prijave na naslov: Slovenska izseljenska matica, Dajana Babić, Cankareva 1/II, 61000 Ljubljana.

Prisrčno pozdravljani!

Dr. Mirko Jurak
Predsednik, Slovenska izseljenska matica

Paasgebruken in Bohinj

Zoals in vele katholieke streken, wordt ook in het hoger gelegen dal van Bohinj met Palmпасen (dit is de zondag voorafgaand aan Pasen) een processie gehouden. De jongens dragen hierbij een bundel van bijeengebonden wilgentakken, versierd met crépepapier. Binnen in de bundel hebben ze fruit en snoep gestopt en bovenop worden takjes buxus gebonden. Rondom worden nog slingers met sinaasappels gehangen. De hele bundel is soms moeilijk te torsen, toch moeten ze er van Studor naar de kerk in Srednja Vas mee lopen. Honderd jaar geleden kon men aan de versiering precies zien uit wat voor een familie men kwam. En als een zoon van een dagloner het lef had gehad om ook een sinaasappel aan zijn "butarica" te hangen, dan werd daar flink schande van gesproken. Zo'n familie kende z'n plaats niet! Alleen een boer met eigen land en paarden had dat voorrecht.

Op paaszaterdag vindt er een gebeurtenis plaats, die ik alleen uit Slovenië ken. Aan het einde van de middag stromen uit alle huizen vrouwen en meisjes met de prachtigste manden belanden richting kerk. De manden zijn afgedekt met handgeborduurde kleedjes met paasmotieven, zoals een lam, kruisen en veel anjers. In de manden heeft men zorgvuldig ham, worst, eieren, brood en potica gelegd. Al deze zaken brengt men naar de kerk om te laten zegenen. Thuisgekomen eet iedere huisgenoot een stukje van de gezegende appel en de andere etenswaren treft men 's morgens aan bij het paasontbijt. Dit ontbijt wordt pas genoten na de Mis en de grote processie door het dorp Srednja Vas. De bewoners van de vijf dorpen in dit dal lopen achter het vaandel van hun eigen beschermheilige. Enorme vandelens die om beurten door de oudste jongens gedragen worden: een eretaak die echter niet licht valt. Op de route door het dorp staan in de geopende vensters heiligenbeelden op weer rijkgeborduurde kleden die de dag ervoor met zorg gestreken zijn; ze worden immers maar eenmaal per jaar gebruikt.

Het spreekt voor zich dat op zaterdag het hele dorp schoongemaakt is, de straten schoongespoten en ontdaan van de laatste vuile sneeuwhoopen. Pasen is een kerkelijk feest, zeker, maar het draagt hier ook de sporen uit een ouder verleden: de vreugde om het verdwijnen van de winter en de komst van de nieuwe vruchtbare lente.

Pavell Iskra

Velikonocni prazniki

Kakor veste se po celi Sloveniji sedaj praznuje Velika noc. Poskusil vam bom povedati kako praznujejo Veliko noc v Zgornji Bohinjski dolini. Ze teden pred Velikonocno soboto je zegnjanje butaric kakor jim pravijo v Bohinju, drugod jim pravijo gibanice in podobno... Kot sem ze rekel se v soboto pred Veliko nocjo zberejo decki in fantje s svojimi butaricami pri kapelici pod Studorjem in tam pocakajo na zegen butaric. Butarice so narejene iz vrbovih palic in povezani z lepimi trakovi. Znotraj butarice so napolnjene z jabolki, hruskami, kruhom in podobnimi stvarmi. Na zunanji strani pa so narejeni venci iz pomaranc, mandarin. Pomarance so priblizno pred sto leti lahko obesali le kmetje kateri so imeli konje. Ce je kdo od bajtarjev (to so bili hlapci in dekleta, kateri so delali za kmete) obesil pomaranco na butarico se mu ni dobro pisalo. Ko so dobili zegen je vsa procesija odsla proti varni cerkvi v Srednjo Vas. Od tam pa z tezkimi butaricami na domove. Po velikosti butaric si lahko zvedel iz katere hise so bile. Butarice kmetov so bile vecje in bogatejse. To se je tudi videlo na Velikonocno soboto, pri zegnjanju kmecke hrave. Takrat pripravijo gospodinje v jerbace in kosare razlicno hrano, na primer: sunko, klobase, kruh, potice, suho sadje in tudi na zivino v hlevu ne pozabijo, malo sena razlicno zelenjavo itd... Te kosare so pokrite z lepimi prti na katerih so uprizorjene razlicne cerkvene podobe iz casa okrog Velike noci. Ti prti se samo na ta dan in samo za zegen uporabljajo.

Na Velikonocno nedeljo pa je zgodaj zjutraj procesija po celi vasi. K procesiji pridejo ljudje iz okoliskih vasi, saj steje zgornja dolina pet vasi. Vascani vasi gredo vsak za svojo zastavo (bandero). Zastave so poslikane s svetniki zascitniki vasi. Bandere lahko nosijo neozenjeni fantje.

Po izrocilu je ta procesija tudi zaradi zacetka pomladi, in se je ohranila se iz prastarih poganskih casov. Po prcesiji pa napravijo iz vseh zegnanih stvari, obilen zajtrk, saj niso smeli neka j dni jesti meso.

Pavel Iskra

Vereniging Vrienden van Slovenië: wat u moet weten!

De Vereniging Vrienden van Slovenië is opgericht op 7 juli 1991. De Vereniging Vrienden van Slovenië is een zelfstandige en onafhankelijke landelijke organisatie, welke zich ten doel stelt om met name op cultureel, economisch en maatschappelijk gebied de samenwerking tussen Nederland en Slovenië resp. Nederlanders en Slovenen te bevorderen en zo mogelijk te initiëren en onderhouden. De vereniging beschouwt zichzelf als de geëigende plaats voor ontmoetingen tussen Nederlanders en Slovenen. De vereniging wil voorts in het bijzonder een ontmoetingsplaats zijn voor de Slovenen in Nederland.

(uit artikel 2 van de Statuten)

Bestuur

Voorzitter

Frank van Krevel
Bezuidenhoutseweg 127
2594 AE Den Haag

Penningmeester

Stanislav Blazic
B.Bekkerslaan 52
5628 RC Eindhoven

Vice-Voorzitter

Pavel Iskra
Fagotstraat 47
2287 BC Rijswijk
070-3942435

Algemeen Bestuurslid

Vesna Marolt
Van Helt Stocadestraat 22-I
1073 JD Amsterdam
020-6754640

Secretaris

Marjan Selan
De Gaarde 278
2542 CP Den Haag
070-3677242 (na 18 uur)

CONTRIBUTIE 1993

Voor de leden waarvan wij de contributie voor 1993 nog niet ontvangen hebben, is bij deze Lipa ingesloten een acceptgiro.

Wij vragen u vriendelijk - per omgaande - deze contributie aan ons over te maken.

Bij voorbaat zeggen wij u hiervoor hartelijk dank.

de penningmeester.

***Reeds 30 jaar uw betrouwbare partner
in gemotoriseerde tweewielers...***

TOMOSNEDERLAND

TOMOS NEDERLAND TRADING COMPANY B.V.

Kweekweg 24, 8161 PG Epe – Postbus 172, 8160 AD Epe
Telefoon 05780-13155 – Fax 05780-16480

F. WITTE & PARTNER

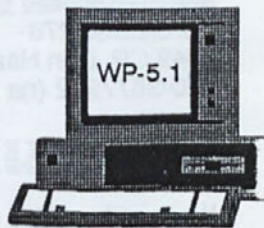
Levering en installatie van computers en netwerken.

Computerlessen, o.a.:

Apparatuur kennis, MS-Dos en

Wordperfect 5.1

F. WITTE & PARTNER
VAN AREMBERGELAAN 117
2274 BR VOORBURG
TEL: 070-3478026
FAX: 070 3854662

Slovenija

aan de zonzijde van de Alpen